

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտեղծագործական համայնքներ
նչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

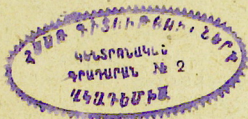
Adapt — remix, transform, and build upon the material

Մ. ՅՈՒՆԴՐՈՅ

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐԸ ՀՐԴԵՅԱՅԻՆ
ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ԳՈՐԾՈՒՄ

A 4301

ԳԻՆԸ 25 ԿՈՊ.

Պատ. յեղ լեզվ. խմբագիր՝ Պ. Ա թ ա յ ա մ
Թարգմանիչ՝ Գ ր ա ր ի ո ս
Տեխն. խմբագիր՝ Գ. Զ ե ն յ ա մ
Սրբագրեց՝ Գար. Հ ա կ ո բ յ ա մ
Հանձնված է արտադրության 28 մայիսի 1933 թ.
Ստորագրված է տպելու 16 հուլիսի 1933 թ.

Պետերատի տպարան, Գլավլիտ 8149 (բ), պատվեր 1311
Հրատ. 2579, տիրած՝ 2000.

ՄՈՒԲԼԻԶԱՑԻ ԱՅԻ ՅԵՆԹԱՐԿԵՆՔ ՄԱՆԿԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎՈՒԹՅՈՒՆԸ

Հրդեհները թվի անընդհատ աճումը ստիպում և մեզ վե՛հ միայն հատուկ ուշադրութեամբ վերաբերվել դեպի մասսայական հակահրդեհային աշխատանքը, այլև հրդեհները դեմ մղած պայքարում հասարակական մասնակցութունը վերածել հակահրդեհային արշավի, վորի մեջ հակաճական դեր պետք և խաղան մեր մանուկները — պիոներներն ու աշակերտութունը: Դժբախտաբար հրդեհաշեջ կազմակերպութիւնները հաճախ միանգամայն անտարբեր են դեպի մանուկների մեջ տարվող հակահրդեհային աշխատանքը և դեպի հրդեհային վտանգի դեմ ակտիվ մարտնչողները շարքերը սոցիալիստական հասարակութեան առաջա անդամներին ներգրավելու գործը:

Հրդեհաշեջ չուրաքանչիւր աշխատող պետք և հիշի, վոր հրդեհները դեմ մղած պայքարը դրական արդյունքներ կտա միայն այն դեպքում, իբրը ալդ պայքարը կառուցված լինելով թե մեծահասակ և թե մանկահասակ ամբողջ բնակչութեան մասնակցութեամբ, մտցված լինի բոլոր հասարակական կազմակերպութիւնների առօրյա աշխատանքի մեջ և նրան ներգրավված լինի մեր աճող սերունդը:

Հակահրդեհային աշխատանքը մանուկների մեջ

Թեև իրավունք է նույնպես նաև նրանով, Վոր վեջերս կրթ-
կին աճել է մանուկների հանցանքով՝ առաջացած հըր-
դեհների թիվը և, բացի մեծահասակների հետ տարվող
բացատրական աշխատանքից ու մի շարք կազմակերպ-
չական միջոցառումներից (մանկամասեր, մանկական
հրապարակներ, մանկապարտեզներ և այլն), այդ յե-
րևույթի դեմ պայքարը պետք է մղվի հենց մանուկ-
ների հետ տարվող դաստիարակչական ու պրոպագան-
դիստական աշխատանքի միջոցով մորիլիզացիայի յեն-
թարկելով մանկական ակտիվութունը հրդեհային
վտանգի դեմ, կազմակերպելով մանկական հակահրդե-
հային հասարակական կարծիք։ Անկասկած, այդ աշ-
խատանքն առաջին հերթին պետք է կառուցվի՝ ման-
կական հասարակայնության, պիոներ շոկատների,
դպրոցների, մանկատների, մանկական քաղաքիկների և
այլ հիմնարկների լնքնագործունեյության հիման վրա,
վորոնք իրենց հերթին հակահրդեհային աշխատանք
կտանեն չկազմակերպված մանուկների մեջ։

Մանուկների հակահրդեհային կազմակերպվածու-
թյունը նրանց հակահրդեհային գրագիտության ան-
հրաժեշտությունը բղխում է նաև հրդեհային աղետնե-
րի այն դեպքերից, վորոնց հետևանքով քիչ զոհեր չեն
տալիս նաև մանուկները։ Մենք այստեղ կբերենք
միայն դժբախտության մի որինակ, վոր տեղի չե ունե-
ցել վերջին ժամանակներս և տակավին լայն չափով
չի լույսաբանվել մամուլում։ Այդ պատահել է Սարկո-
վի 14-րդ աշխատանքային դպրոցում։

Դպրոցի շրջանավարտան առթիվ պիոներները
կազմակերպել են յերեկույթ։ Տղաները ձեռք բերին
շարժական կինո, դրեցին այն սեղանի վրա, վորի տակ

դրեցին ռեոստատը, վորպեսզի մթութլան մեջ մեկն ու մեկը վոտքով չդիպչի ռեոստատին, և սկսեցին ցուցադրել նկարը: Ապարատի մոտ սշխատում էյին 15-17 տարեկան տղաներ: Կինո-մեխանիկ մանկավարժը լեկավ սեանսի սկզբին, վորոշ ցուցումներ տվեց ու հեռացավ: Քացակայում եր նաև դպրոցի վարիչը, իսկ նրա ողնականը նստած եր իր առանձնասենյակում: Այսպես տեղի ունեցավ յերեկուլթի կադմակերպչա՛ն կողմը, յերեկուլթ, վորին հավաքվել էյին 400 — 500 յերեխա: Յեկելե էյին յերեխաները և ուրիշ դպրոցներից, կալին և փոքրիկներ, վորոնք իրենց հետ բերել էյին գեոահասները: Մեծահասակներ համարյա չկային:

Դպրոցը տեղավորված եր յերեք հարկանի շենքում յերկու մուտքով (մեկը փակված եր, վորովհետև ալնտեղ դրված եր հադուստեղենի համար կախարանը): Հակառակ կանոնների, կինոֆիլմի ցուցադրումը տեղի յեր ունենում յերրորդ հարկում. վորտեղ կար միայն մի մուտք: Մեանսը շատ ուշացավ և տեկց մինչև յերեկույան ժամը 10-ից անց 30 րոպե:

Պատանի «Կինո-մեխանիկները» ցուցմունքով ֆիլիմի ցուցադրութլան ժամանակ ժապավենը կտրվում է, և նրա ծայրն ընկնում և սեղանի տակ դտնվող շի կացած ռեոստատի վրա: Ժապավենը բոցավառվում է, բոցը բռնում և սեղանը և արտացոլվում եկրանի վրա: Մեկը դողում և «հրդեհ», և ահա մթութլան մեջ յերեխաների ամբողջ մասսան խուճապով բռնված նետվում և դեպի միակ յելքը, դեպի դուրս: Յենթադրութլուն կա, վոր սանդղազլիսին, դեպի յերկրորդ հարկը դարձման ժամանակ մեկը սալթաքել ընկել է, և յերեխաներն

սկսել են իրար վրա թափվել, վորի հետևանքով առաջացել է «խցան»:

Ասում են, վոր շուտով լույսը տրված է յեղել, սակայն խուճապն արդեն պատել եր բոլորին:

Դպրոցի մոտերքում գտնվում եր հրդեհաշիջ մասը, հերթապահը դիտարանում (կալանչուսում), լսելով աղեկառուր ձայներ ու ջարդվող ապակիների զնգոցը, տագնապի ազդանշան է տալիս: Հրդեհի լույս չկար, պատանի «կինո-մեխանիկները» վալրկենապես իրենք հանգցրել ելին կրակը: Հրդեհաշիջների մի մասը լույսամուտից 3-րդ հարկն է բարձրացել, իսկ մյուս մասը նետվել է դեպի «խցանը»՝ ներքևում չելքի մոտ, և սկսել է փրկել յերեխաներին, վերցնելով նրանց իրար վրայից:

Այդ աշխատանքը հաջողվեց կատարել չափազանց արագ վրա հասած միլիցիայի ոգնութչամբ:

Դպրոցի յերկու մանկավարժը և պիոներ-կովարը, վոր թույլ ելին տվել այդ չափ հանցագործ վերաբերմունք դեպի կինո-սեանսի կազմակերպումը, դատի տրվեցին և կրեցին իրենց արժանի պատիժը:

Այս պատահարը չափազանց պերճախոս որինակ է. յեթի տղաների մեջ լինելին այնպիսիները, վորոնք ծանոթ լինելին հակահրդեհային կանոններին, նրանք թույլ չելին տա հասակավոր ղեկավարներին նման հանցագործ վերաբերմունք, թույլ չեյին տա, վոր այդ չափ շատ յերեխաներ կուտակվեն մի շենքում, վորը չուներ բավական քանակով յելքեր: Յեվ հենց իրենք՝ պատանի հանդիսակաճները չեյին գտնվի նման դրութչան մեջ, յեթե նրանց մեջ լինելին այնպիսիները, վորոնք խուճապին կհակադրելին մի վորոշ կազմակերպածութչուն:

Այս բոլորը վկայում ե այն մասին, Վոր բացարձակապես անհրաժեշտ ե մանուկներին մեջ արմատացնել հակահրդեհային կուլտուրան, ծանոթացնել նրանց հակահրդեհային կանոններին, տարածել, սովորեցնել սառնասրտություն ու տոկունություն և կազմակերպվածություն, Վոր անհրաժեշտ ե պահպանել հրդեհի ու խուճապի ժամանակ:

ՅԵՐԵԽԱՆԵՐԸ ՄԵՐ ՈԳՆԱԿԱՆՆԵՐՆ ԵՆ

Պատմենք չերկու դեպքի մասին, չերբ, շնորհիվ իրենց ճարտարության ու հնարամտության, պիոներներն ու դպրոցական աշակերտները կանխել են չափազանց մեծ աղետներ:

Գուլուրինսկայա դյուդում (Ստալինգրադի ռայոն) չքավորուհի Մոխովայի խճիթում հրդեհ առաջացավ: Իրուժիններին ուշացան, վորովհետև նրանք ձիեր չունեցին և ատիպված եյին հրդեհաշեջ խողովակը քաշել շալակով, և ապա սալակին լծել... մի լեզ, վորին պատահարար նրանք հանդիպեցին ճանապարհին: Մինչ այդ, խճիթի տանիքն արդեն այրվել եր, և բոցավառվել եյին առաստաղն ու գերաններից պատրաստած պատերը: Ողնության հասան Լենինի անվան ջակատի չերկու պիոներ: Տեսնելով Մոխովայա ընտանիքի անողնական դրությունը, նրանք վազեցին դեպի յեկեղեցին և սկսեցին տաղնապի զանգեր-տալ: Վրած հասան գյուղացիները արագ փոխադրեցին հրդեհաշեջ մեքենան և չթողին, վոր կրակը տարածվի մյուս շենքերի վրա:

Մի ալլ դեպք. մի անգամ կեսորին աշակերտները Յելիզավետինո գյուղում (նախկին Սարատովի

շրջան) տապկնոցի եյին խաղում: Գնացին թագնվելու: Դուռս յեկան խրճիթի չետվը և տեսան, վոր տների չետվին, մյուս փողոցում՝ հրդեհ կա, և բոցն արդեն բարձրանում և խրճիթներից բարձր: Տղաները վազեցին դեպի հրդեհի վայրը և ճանապարհին գոռում եյին՝ «հրդեհ» հրդեհ, ոգնուլթյո՛ւն...» Գյուղացիները լսելով նրանց գոռոցը, դուռս վազեցին փողոց և դուլլերով: սկսեցին ջուր հասցնել: Շուտով կրակն արդեն հանգրիւն, այրվեց միայն տանիքը: Հրդեհը նկատող տղաները նույնպէս չեյին կանգնել ձեռքները ծալած. նրանք ջուր եյին կրում, դուլլերը ձեռքից-ձեռք տալիս և ջուր եյին լցնում տանքից ընկնող կրակի վրա:

Կարելի չե բազմաթիւ ալ ուրիշակներ բերել, յերբ յերեխաները կանխել են հրդեհները, ստիպել են իրենց ծնողներին պատշաճ ուշադրութեամբ վերաբերվել դեպի հրդեհային վտանգը, կրակը յերվալուն պէս ցուլցնել տվել առաջին ոգնությունը, հաղորդել են հրդեհային հսկողութեանը՝ ձեռնարկություններում, տեսնելով, թատրոններում, ակումբներում և այլն՝ հրդեհային անվտանգութեան կանոնների խախտման մասին:

Հրդեհների դեմ մղվող պայքարին անհրաժեշտ և ներգրավել յերեխաներին, մանավանդ՝ պիոներներին ու աշակերտութեանը, հարկավոր և ստեղծել «պատանի հրդեհաշէջների», «հրդեհաշէջ պաշտպանութեան աշակցութեան» խմբակներ, հարկավոր և հասնել նրան, վոր չուրաքանչյուր կամավորական հրդեհաշէջ դրուծինա (խուժք) իրեն կից ունենա պատանի հրդեհաշէջների լավ կազմակերպված ջոկատ:

Պիոներների հրդեհաշէջ խմբակներն ամենասերտ

կապ են պահպանում հրդեհաշիջ կազմակերպութիւններին հետ: Այն վայրերում, վորտեղ կան կամավորական դրութիւններին կից պատանի հրդեհաշիջների ջոկատներ, այդպիսի խմբակների անդամները պետք և մտնեն ալիջ ջոկատների մեջ, ալցեւին հրդեհաշիջ խմբերի ու դրութիւնների վարժութիւններն ու մանլորաները:

Տղաները միշտ մեծ հետաքրքրութիւն են ցույց տալիս հրդեհաշիջների աշխատանքին, վորը պահանջում և մեծ ճարպիկութիւն, խիղախութիւն և արիութիւն, ու չափազանց գրավիչ է:

Հրդեհաշիջների հետ կենդանի կապ հաստատելուն պատահով՝ պիտներ - կազմակերպութիւնների համար ոգտակար և հրդեհաշիջ կազմակերպութիւնների հետ կնքել «բարեկամութիւն պայմանագրեր»: Հրդեհաշիջ մասեւր քաղաքներում, գլուղերում և ձեռնարկութիւններում պետք և հրդեհային գործը սովորեցնեն պիտներներին, վորոնք իրենց կողմից կարող են նրանց ոգնել կուլտուր - լուսավորական աշխատանքի զարգացման մեջ: Հրդեհաշիջների կլանքը (մանավանդ քաղաքային հրդեհաշիջ խմբերում) չափազանց միապաղաղ և: Իսկ պիտներները կարող են կազմակերպել ինքնագործունեւթիւն յերեկույթներ, ներկայացումներ տալ, կազմակերպել կամպանիաներ, մրցակցութիւններ և այլն:

Իսկ լինչպիսի ոգնութիւն կարող են ցույց տալ պիտներները հրդեհների ժամանակ: Գաւառային փոքր քաղաքներում (և մանավանդ գլուղերում) հրդեհների ժամանակ տեղի չե ունենում անասելի իրարանցում: Պարապ - սարապները խանդարում են հրդեհաշիջների

աշխատանքը և աջակցում են խուճապի զարգացմանը: Շատ հաճախ հրդեհյալների՝ կրակից ազատած տնային իրերն ու գույքը հափշտակվում ու գողացվում են: Պատահում և նաև, վոր հրդեհի շիջումը դանդաղում և ջուր չլինելու պատճառով: Բացի դրանից, հրդեհաշենքերը, վորոնք պետք և, ինչ գնով ել վոր լինի, մարեն բոցը, ժամանակ չեն ունենում ջուր լցնելու հրդեհից թափված կրակի վրա, հետվելու, վոր հարևան շենքերը չբռնկվեն և այլն:

Պիոներները հրդեհի վայրը գալով, պետք և հրդեհի ջուրջը պոստեր դնեն, հետվեն քամուց ցրվող կրակին, աչքվող ծղոտի փնջերին և այդպիսիները նկատելուն պես հանգցնեն դուլլերի ջրով, ոգնեն հրդեհաշենքերին՝ մոտակա ջրհորներից, գետակներից, լճակներից ջուր հայթայթելու գործում, հետևեն կրակից ազատած գույքի պահպանությանը և այլն:

Պարզ և, վոր պիոներների հրդեհաշջ խմբակները պետք և պատրաստված լինեն այդ աշխատանքին: Ահա թե ինչո՞ւ անհրաժեշտ և կազմակերպել սեփական «հրդեհաշջ հավաքներ» տաղանապներ ու վարժական մանյովրաներ՝ պատրաստվելու հրդեհի դեպքի համար:

ՀՐԴԵՀԱՅԻՆ ՎՏԱՆԳԻ ՆՇԱՆԱՐԱՐՆԵՐԸ

մի այլ վոչ պակաս կարևոր գործ, վորին կարող են ձեռնամուխ լինել պիոներները, այդ հրդեհների կանխումն և: Պիոներների պարտականութունն և՛ հիշեցնել մեծահասակներին հրդեհային վտանգի մասին, վառարանների, ծխնելույզների ու ծխանցքների հաճախակի զննելու, մաքրելու, նորոգելու անհրաժեշտության մասին, կրակի հետ զգույշ վերաբերվելու, չոր

խոտի ու ծղստի մոտ չծխելու մասին, պիտները պետք է հիշեցնի, վոր անհրաժեշտ է հոգ տանել հրդեհաշիջ դումակի սարքինութիւն մասին և կատարել հակահրդեհային ալլ կանոնները:

«Պատանի հրդեհաշիջներ խմբակները» կամ «հրդեհաշիջ պաշտպանութեան աջակցութեան խմբակները» կարելի յե կազմակերպել պիտներ ջողատներին կից՝ դպրոցներում, մանկատներում, մանկական հրապարակներում, պիտներական ակումբներում, ընկերակերութիւններում ու այլ վայրերում, վորտեղ միացված են 10 — 16 տարեկան հասակի յերեխաներ: Ընդհանրապես՝ հակահրդեհային մանկական միավորութիւնները նպատակահարմար և ստեղծել ալն դիպքում, յերբ կա վոչ պակաս, քան 10 ցանկացող: Նման միավորութիւն աշխատանքը պետք է դեկավարեն ավագն ու նրա ոգնականը, վորոնք ընտրվում են խմբակի ընդհանուր ժողովում: Նոր անդամների ընդունելութիւնը կատարվում է ընդհանուր ժողովի միջոցով:

խմբակի աշխատանքներն արդյունավետ կլինեն ալն դեպքում, յերբ խմբակում սահմանված է հաստատուն կարգ ու կանոն: Միավորութեան ալն անդամներին, վորոնք յերեք ամսվա ընթացքում չեն հաճախում ժողովները, չեն մասնակցում աշխատանքներին և խախտում են կարգապահութիւնը, պետք է հեռացնել ընդհանուր ժողովի վորոշումով:

Յուրաքանչյուր խմբակ պետք է կազմակերպի և աստիճանաբար լրացնի իր հրդեհային ցուցահանդեսը, վորը պետք է մատչելի լինի ըստ յերեխաների ու հասակավորների համար, վորոնք կամենում են այցելել ալդ ցուցահանդեսը: Յուցահանդեսը կլինի հա-

կահրդենային պրոպագանդի մի վայր և խմբական մաս-
նացական աշխատանքի մի տեսակ ամբիոն:

Թնչ պիտի լինի նման հրդենային ցուցահանդեսում:

Նախ՝ հենց իրենց, մանուկների ձեռքով պատրաս-
տած հրդեհաեցոյ ավտոմեքենաների մոդելներ (ավտո-
շրհաններ, ավտո-սանդուղքներ, ավտո-աշտարակներ,
ավտո-փրփրածիւններ և այլն), մոտոպոմպեր, ձեռքի
հրդենաշիջ շրհաններ, ձիաքարշ սայլակներ, սանդուղք-
ներ, հրդենաշիջ գործիքներ, փրկարար ապարատներ,
հրդենաշիջ կայարանների շենքերի մակեթներ, սպրինկ-
լերյան կառուցվածքներ (կրակի դիմացող), տանիքներ,
հրակալուճ շենքեր, հրդենապաշտպան պարիսպներ
(բրանդմաուներ) և այլն: Անհրաժեշտ են նույնպես
հրդենաշիջ կահավորման գծագրեր, նկարներ և լուսան-
կարներ:

Ապա՝ ցուցահանդեսներում պետք է արաացույված
լինեն հրդեհների պատճառները (քաղաքային, արդյու-
նաբերական ու գյուղական): Այդ բաժինը պետք է
հերկայացված լինի պլակատներով, մակետներով ու
նկարներով: Հատուկ տեղ պետք է այստեղ բռնեն
հրդեն կամ պայթյուն առաջացնող կամ դրանց պատ-
ճառ դարձած առարկաները (և նրանց մոդելները):

Յերրորդ բաժինը, վոր ցուցահանդեսում պետք է
աչքի ընկնող տեղ բռնի, հրդեհների կանխման բա-
ժինն է. դարձյալ պլակատներով, նկարներով ու մա-
կետներով պետք է ցույց տալ հրդենները կանխելու
գոյություն ունեցող բոլոր միջոցները:

Չորրորդ բաժինն է՝ պայքարը հրդեհների դեմ: Այս-
տեղ կարող են մտնել հրդենները հանգցնելու բոլոր
միջոցներն ու լեղանակները, հրդենաշիջ խմբերի ու

դրութիւնաների աշխատանքը, հրդեհների ու հրդեհաշէջների ուղերատիվ մարտական աշխատանքի լուսանկարներն ու նկարները, նշանաբարությունը, ջրամատակարարումը, հրդեհաշէջ պաշտպանության մեքենայացումն ու մոտորացումը, քիմիական հրաշիջումը և այլն:

Վերջապես, ցուցահանդեսի չափազանց անհրաժեշտ բաժինն և կազմում հեղեհային գրականութունը:

Բաժինների այս թվարկումն անկասկած մոտավոր և, և, հետեղհետե, յերբ հավաքվում ու կուտակվում են նյութերը, ցուցահանդեսը կարելի չե վերադադմել, բաժանել լինթարաժինների, մանրամասնել և այլն:

Ինչպես մենք մատնանշեցինք, « պատանի հրդեհաշէջների խմբակի» կամ «հրդեհալին պաշտպանության աջակցության խմբակի» հիմնական խնդիրն և հրդեհային անդրադիտության վերացումը, հակահրդեհալին դիտելիքների տարածումը թե մանկահասակների և թե մեծահասակների մեջ և աջակցությունը հրդեհաշէջ կազմակերպություններին:

ՎԵՐԱՑՆԵՆՔ ՀՐԴԵՀԱՅԻՆ ԱՆԳՐԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԸ

Կանգ առնենք առաջին խնդրի վրա, այն և՛ հրդեհային անդրադիտության վերացման վրա: Խմբակը պետք և տեղական հրդեհաշէջ կազմակերպություններինց ստանա դասախոս և սկսի պարապմունքները (թեկուղ հնգորչակում մեկ անգամ) մոտավորապես հետեւյալ պլանով.

1) հրդեհներն ու հակահրդեհային միջոցառումները (հրդեհների առաջացման ու կրակի արագ տարածման պատճառները, հրդեհների բաժանումը, հրդեհները պա-

տերազմի պայմաններում, կանխիչ միջոցները՝ հրդեհների առաջացման ու կրակի արագ տարածման դեմ, հրդեհների վերացման միջոցներն ու լեղանակները, ապահովումը. ջրով, ջրմուղները, ճանապարհները, հրդեհային կազմակերպությունները, նշանարարությունը, սպրինկլերյան կառուցվածքները)։

2) հրդեհներ շիջելու (հանգցնելու) միջոցները, (մեխանիկական ու ձեռքի հրդեհաշիջ ջրահներ, ձեռքի քիմիական հրշիջներ, հրդեհաշիջ գործիք ու սարքավորում)։

3) հրդեհաշիջ նշանարարություն (հրդեհների մասին հայտնելու միջոցներ՝ դիտարան, հեռախոս, հատուկ հրդեհային-նշանարարական ելեքտրական սարքավորումներ)։

4) Հրդեհային տակտիկա (կազմակերպված շիջում, հրդեհաշիջ ոգնություն դուրս գալը, հրդեհի հետախուզություն, մարդկանց ու կենդանիների ազատելը, կրակի դեմ կռվելու միջոցների դասավորությունը, հրդեհի մեկուսացումն ու վերացումը, պահպանությունը հրդեհի ժամանակ)։

5) հրակայուն շինարարություն (հրակայուն) նյութեր պատերի համար, հրակայուն ծածկեր։

6) բժշկական առաջին ոգնությունը հրդեհներում առաջացած դժբաղդ դեպքերում (առաջին ոգնություն միջոցներ, վնասվածներին ոգնություն ցույց տալու լեղանակներ, ոգնություն կազմակերպում)։

7) հրդեհային պահպանություն կազմակերպումը խորհրդային միություն մեջ (հրդեհային պահպանություն նշանակությունը, հրդեհաշիջ տեխնիկայի դարգացումը, հասարակական պայքարը հրդեհների դեմ

կանխիչ ու պաշտպանողական հակահրդեհային միջոցառումները)։

8) հակահրդեհային պրոպագանդը (քաղաքում, արդյունաբերական ձեռնարկություններում, կոլխոզում, սովխոզում, հակահրդեհային արշավանքների կազմակերպումը, մամուլի դերը, հակահրդեհային պրոպագանդը մանուկների մեջ և այլն)։

9) գործնական պարապմունքները (ծանոթացում ազդանշանների հետ, պարապմունքները հակածխային ու հակադադային գործիքներով, սանդուղքներով, փրկարար գործիքներով, վարժություններ՝ ջրահաններով ու ձեռքի քիմիական հրդեհներով, ջարդող գործիքներով, եքսկուրսիաներ դեպի հրդեհաշի կազմակերպությունները, ծանոթացում՝ հրդեհաշի խմբի աշխատանքի դուրս գալու, նրա ներքին կառուցվածքի, հրդեհաշիների կենցաղի հետ և այլն)։

«Պատանի հրդեհաշիների խմբակի» չերկրորդ խնդիրն է՝ հակահրդեհային գիտելիքներ տարածել մանուկների ու մեծահասակների մեջ, աչսինքն՝ հակահրդեհային մասսայական պրոպագանդը։

Հրդեհներն այնքան հաճախակի չեն մեղանում, գլխավորապես այն պատճկառով, վոր բնակչութունը տակավին, ամեն անշամ գիտակցորեն չի վերաբերվում դեպի հրդեհային վտանգը։ «Գուցե հրդեհ չի լինի» հին ռուսական սովորութունն՝ ամենավատ և ամենավատագավոր վնասատուն է։ Բայց և այնպես հինց աչգ «գուցեն» մենք լսում ենք վոչ միայն գյուղում, այլև քաղաքում։ Յեվ մենք տեսնում ենք, վոր հրդեհների ճնշող մեծամասնութունը տեղի յե ունենում կրակի հետ անզգուշ վարվելուց։ հրդեհների թվի իջնց-

ման համար չափազանց եյական նշանակություն ունեցող ամենապարզ միջոցառումների չափազանցում (որինակ՝ ծխնելուղնների ու ծխանցքների մաքրումը մրից: Միեւն արագելել հրդեհային տեսակետից վտանգավոր վայրերում, քանի վոր ծխախոտի չհանգած մի մնացորդը կարող է հրդեհել ամբողջ գործարանը, անտառը, գուղը և այլն:

Ահա, որինակ՝ թե ինչ կարող է պատահել ծխնելուղի անմաքրությունից. 1931 թվի հունիսի 1-ին ցերեկվա ժամը 1-ին հրդեհ առաջացավ Պսկով քաղաքի տներից մեկում: Մինչև հրդեհաշիջների գալը՝ կրակն արդեն բռնել եր 120 տուն, խիստ քամու պատճառով կրակն արագ տարածվում եր, բռնելով նորանոր տներ հարևան փողոցներում և մոտենալով անտառանյութերի պահեստին, սպառնալով փայտի ու հացի գործարաններին: Լենինգրադից ոգնության հասան հրդեհաշիջները և միայն յերեկոյան ժամը 7-ին հրդեհը փոքր ինչ մեղմացավ, իսկ հաջորդ որվա առավոտյան ժամը 6-ին քողորովին հանգավ: Բոլորովին այրվեցին 75 փայտաշեն ու քարաշեն տուն, բակերում չեղած այլևայլ կառուցվածքների հետ միասին: Հրդեհի պատճառն է չեղել ծխնելուղի անմաքրությունը:

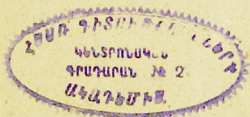
Մենք պետք է անպայման հաստատենք հակահրդեհային կարգապահություն. պետք է հասցնել այնպիսի կարգապահության, վոր հակահրդեհային անվտանգության չուրաքանչյուր խախտող ամենախիստ հակահարված ստանա ու դատապարտվի հասարակության կողմից: Դրա համար անհրաժեշտ է հակահրդեհային մասսայական պրոպագանդը — խորհրդային յերկրի ամբողջ բնակչութիւնը. մինչև փոքրը

պետք է հասկանա, թե ինչպիսի վիթխարի սպառնա-
լիք է ժողովրդական տնտեսության ու սոցիալիստա-
կան շինարարության համար կրակը, պետք է դիտենա-
նրա վտանգավոր հատկությունները (կենցաղում, ար-
դոււնարերության ու դուրդատնտեսության մեջ, և լավ
ծանոթ լինի հրդեհների առաջանալու պատճառներին և
այնքանին, թե ինչ պետք է անել, վոր հրդեհներ չլինեն:

ԽՍՀՄ յուրաքանչիւր քաղաքացի պետք է իմանա,
թե ինչ անաւելի ճեղքվածքներ են առաջանում ժողո-
վրդական տնտեսության մեջ հրդեհների հետեանքով:
Հրդեհը հարված է սոցիալիստական շինարարության:
Ահա թե ինչո՞ւ անհրաժեշտ է համառորեն պայքարել
հրդեհի դեմ և ահա թե ինչո՞ւ չե անհրաժեշտ մասսայա-
կան հակահրդեհային աշխատանքը:

Խորհրդային Միութեան հրդեհային պաշտպանու-
թյան պատանի բարեկամների և ոգնականների ուղղակի
պատվավոր պարտականությունն է ամենուրեք անըն-
դատ հիշեցնել հրդեհային վտանգի մասին, պարզաբա-
նել, թե ինչից են առաջանում հրդեհները և ինչպես
պետք է նրանց դեմ պայքար մղել (կանխիչ ու պաշտ-
պանողական), աշխատցիա մղել հրդեհաշիջ դրուժինա-
ներ կազմակերպելու, արդեն գոհություն ունեցող
դրուժինաների մեջ մտնելու, լուրջ ու գիտակցորեն
վերաբերվելու դեպի հրդեհային վտանգը և դեպի
հրդեհային պահպանութեան պահանջները:

Ահա թե ինչո՞ւ չե անհրաժեշտ հակահրդեհային
պրոպագանդը,

ՀՐԶԻԳ ՅԵՐԵՒԱՆԵՐԸ

Մասսայական հակահրդեհային պրոպագանդի չափազանց զգալի մասը պետք է լինի բացատրական աշխատանքը մանուկների մեջ, Յերեխաներն են հաճախ հրդեհների պտճառ լինում, նրանք են հաճախ ակամա հրձիգները: Յերեխաների հրձիգությունները հետևանք են մեծահասակների անփուլթ ու անկուտուրական վերաբերմունքի՝ դեպի հրդեհային վտանգը, ինչպես ալն բանի, վր յերեխանը չեն իմանում և չեն հասկանում, թե ինչ վտանգավոր հետևալնքներ կարող է ունենալ իրենց չաբաճճիությունը և անզգուշ ու անհմուտ վերաբերմունքը դեպի կրակը: Հին և, բայց շատ ճիշտ է ալն դարձվածքը, թե «վատ որի՞նակը՝ վարակիչ է»: Յերեխաները տեսնում են, վոր իրենց ծնողներն անփուլթ են դեպի հրդեհի հնարավորությունները, դեպի հակահրդեհային միջոցառումները, և իրենք ել նույնպես են վարվում:

Միայն հակահրդեհային պրոպագանդ մղելը մեծահասակների մեջ քիչ է, քիչ է նրանց բացատրել, թե պետք է յերեխաներին պահպանել կրակից, ինչպես պահպանում են քութեշ, ծաղիկ կամ խուրեա հիվանդություններից, դեռ այդ քիչ է, անհրաժեշտ է նույնպես համառ ագիտացիա մղել հենց յերեխաների մեջ, պատմել նրանց, թե ինչո՞ւ չի կարելի խաղալ կրակի հետ, լուցկիներով, մեծերից ծածուկ ծխել վերնատանքում ու ցախատներում, կրակ անել շենքերի մոտ, անտառում և ալն: Հսկայական թվով հրդեհներ են առաջանում հատկապես հենց այդ պատճառներով. ըստ վորում հրդեհները հաճախ վերջանում են յերեխաների

կորստով, վորոնք, տեսնելով, վոր կրակը տարած-
վում է, շփոթվում են, վախից մտնում են պահարան-
ները, մահճակալների տակ և այլն. իսկ արդյունքը
լինում է այն, վոր հրդեհը ուշ է նկատվում, և, մինչև
հրդեհաշնչերի դալը, կրակն արդեն ականախի մեծ
չափեր է ընդունում, վոր հաճախ հնարավոր չի լինում
ալլևս փրկել յերեսաներին:

Հրդեհաշնչերի պատանի բարեկամների հակահր-
դեհային կուլտուրայի հաղորդիչների անմիջական պար-
տականությունն է բացատրել իրենց ընկերներին,
թե ինչպես պետք է պաշտպանվել հրդեհներից:

Ձի կառելի փոքր յերեսաներին տանը մենակ թող-
նել, չի կարելի թուլլ տալ, վոր նրանք խաղան լուցկի-
ներով, ծածուկ ձխեն, կրակ, այն է՝ վառարան, պրիմուս
վառեն և վորեւ տեղ բաց կրակ դնեն (մոմ լուցկի,
լապտեր կամ լամպ՝ առանց ապակու):

ՀԱՍԱՐԴԵՀԱՅԻՆ ԱՐՇԱՎԸ ԴԵՊԻ ԳՅՈՒՂ

Առանձնապես ոգտակար, հետաքրքիր ու կարևոր
աշխատանք կարող են տանել պիոներական հրդեհաշնչ
խմբակներն ամառը ճամբարում: Այնտեղ յերեսանե-
րին վերապահելով ստեղծագործական նախաձեռնու-
թյունը, կարելի չե նրանց հանձնարարել աշխատանք-
ների մոտավոր ծրագիր, վորը խմբակներն ի վիճակի
յեն իրենք լրացնելու, փոփոխելու կամ կրճատելու:

Դեպի կուլտուր, սովխոզ կամ գյուղ կատարած ամ-
բան հակահրդեհային արշավի հիմնական խնդիրները
հանդում են հետեւյալին.

1) ծանոթանալ տեղական հրդեհաշնչ դրուժինայի
դրուժյանը (յեթե դրուժինա չկա՝ գյուղխորհրդի, կու-

խողի կամ սովխողի վարչութիւն միջոցով աշխատել կազմակերպել աշխատին)։

2) ծանոթանալ կոլխողի, սովխողի կամ գյուղի կողմից հակահրդեհային միջոցառումների կատարմանը։

3) պարզել, թե վորտեղ և ինչպե՞ս ե պահվում հրդեհաշիջ ինվեստար, զննել, ոգնել, յեթե հարկ կա, նրա վերանորոգմանը, միաժամանակ զննել հակահրդեհային սրահը, աշխատել, վոր աշխատողից հեռացվեն հրդեհաշիջ սարքավորման չվերաբերող առարկաները։

4. կախովորական հրդեհաշիջ դրուժինային կից կազմակերպել պատանի հրդեհաշիջների ջոկատ և նրա դեկավարութիւնը ներգրավել կոմյերիտականութեան ներկայացուցչին. տեղական պիոներ ջոկատին կից ուղարկուած կազմակերպել հրդեհաշիջների խմբակ։

5. դեկուցում դնել կոմյերիտիութեան տեղական քիջիջում հրդեհային պաշտպանութեան մասին և աշխատել, վոր կոմյերիտականները մասնակցեն հրդեհաշիջ դրուժինայի աշխատանքներին և ոգնեն հակահրդեհային միջոցառումների կիրառման գործում։

6. ստուգել ջրի, աղբւրների դրութիւնը, մասնաճիւղի ջրամբարների ու դեպի նրանց տանող հարմար ճանապարհների վերանորոգման աշխատանքներին։

7. աշխատել, վոր կազմակերպվեն մանկական մսուրներ, մանավանդ դաշտային աշխատանքների ժամանակ, վորպէզպի մեծահասակներն անխնամ թողնեն յերեստներին։

8. ստուգել, թե արդյոք կիրառվում ե ձիերի հերթապահութիւնը հրդեհի դեպքի համար, կամ արդյոք ցերեկվա ու գիշերային հրդեհային պահակներ և կամավոր հրդեհաշիջների հերթապահութիւններ։

9. հայթալթել հակահրդեհային դրականություն ու պլակատներ՝ տեղական խրճիթ-լնթերցարանին, ակմրին, կարմիր անկյանը, ժողտանը, կոոպերատիվ թեյարանին, և այդ տեղերում ստուգել «հրդեհային անկյունները».

10. Ներդրավել հասարակական կազմակերպություններին ու կուլտ. աշխատողներին հակահրդեհային պլանային ու ազդեցիկ ու ազդարարական հրակայուն շինարարության ու հրդեհներից պաշտպանող ծառատունկերի համար, կազմակերպել յերեկոյթ կոլեկտիվներին ու մանուկներին համար, զնելով հակահրդեհային կենդանի լրագիր, կազմակերպելով հասարակական-ցուցադրական դասեր ինսցենսիբով կա՝ հրձիգ կուլակի դեմ և այլն:

Այդ, կրկնում ենք, աշխատանքների միայն մոտավոր ծրագիրն է, վոր գաղափար և տալիս պիտենենք՝ գյուղում տանելիք ամբան կարևոր ու անհրաժեշտ աշխատանքի մասին:

Իսկ ի՞նչպես մղել հակահրդեհային պրոպագանդը.— Պրոպագանդի յեղանակները բազմաթիվ են, և մենք կմատնանշենք հրդեհաշիջների պատանի բարեկամների համար ամենից մատչելի յեղանակները:

Անհրաժեշտ և գումարել յերեխաների ժողովներ ու «հակահրդեհային միտինգներ», ղենել զեկուցումներ, կարգալ գրքույկներ՝ հրդեհների ու հրդեհաշիջների մասին: Նույնպիսի ժողովներ կարելի յե ունենալ մեծահասակների հետ միասին: Մանկական հակահրդեհային ժողովներին ու միտինգներին հարկավոր և հրավիրել և ծնողներին: Զեկուցողին միշտ ել կարելի յե կանչել հրդեհաշիջ կազմակերպություններից:

Որինակի համար՝ պատմենք հակահրդեհային միտինգին՝ մասին, վոր կազմակերպել էյին մի բնակարանային ընկերության յերեխաները: Միտինգի կազմակերպիչները տան ամբողջ մանկահասակ ու մեծահասակ բնակչությանը հրավիրում էյին բակը, վորտեղ դասավորված էյին նստարաններ ու աթոռներ: Կազմակերպիչներն անվտուխ կերպով պատմում են, թե ինչու չեն նրանք միտինգ կազմակերպել, և զեկուցման համար խոսքը տալիս հրդեհային աշխատողին:

Զեկուցողին լսում էյին մեծ հետաքրքրությամբ: Մեծահասակներն ու յերեխաները տալիս էյին նրան բազմաթիվ հարցեր: Պարզվեց, վոր ներկա յեղողներից քչերն են իմանում, թե մեծ հրդեհը կարող է առաջանալ ծխնելուզում մուրն աչրվելուց, վոր կրակը կարող է աննկատելիորեն վառվել մի քանի որ և հետո հանկարծ բռնկվել, վոր հրդեհներ են լինում զանազան նյութերի ինքնայրումից, վոր մինչևիսկ կանթեղը շատ հաճախ հրդեհների պատճառ է դառնում: Յեմ վոչ վոք չգիտեր այն մասին, թե ինչպես պետք է հրդեհը հանգցնել ձեռքի քիմիական հրշնջերով:

Զնայած նրան, վոր տանն ամեն տեղ կախած կային հրշնջեր, վոչ վոքի մտքով չեր անցել կարդալ նրանց հետ վարվելու կանոնները: Ավելի ևս՝ վոչ վոք չգիտեր, թե ինչպես պետք է կանչել հրդեհաշիջ խմբին, չգիտեր մոտակա հրդեհաշիջ խմբի հեռախոսի համարը: Շատերը հավատում էյին այն անհեթեթ առասպելներին, թե հրդեհաշիջներին կարելի չե կանչել միայն ծայրահեղ անհրաժեշտության դեպքում, չերբ արդեն

իրոք չի կարելի սեփական միջոցներով հանգցնել հըր-
դեհը, թե չն՝ հրդեհաշիջ խումբը կարող ե պահանջել
25 սուրլի տուգանք:

Հրդեհային աշխատողը պատասխանում եր իրեն
աված հարցերին և մանրամասնորեն կանգ առավ հըր-
դեհաշիջ խմբին կանչելու վրա: Նա պատմեց, վոթ
հրդեհաշիջ խմբերը վոչ մի պարագայում գալու համար
փող չեն վերցնում և վոթ հրդեհը նկատելուն պես՝
անհրաժեշտ ե անմիջապես կանչել հրդեհաշիջներին և
վոչ թե հույս դնել իրենց ուժերի վրա, վորով ավելի լե
սաստկանում հրդեհը, սպառնալի չափեր ե ընդունում,
վորից հետո արդեն դժվարանում ե նրա դեմ պայքա-
րելը, նույնիսկ հրշիջ խմբի համար, իսկ հրդեհաշիջներն
իրոք պատասխանատու լոյսն են յեմքարհում նրանց, ու-
րեք նրանց կանչում են առանց պատճառի՝ խուլիզանու-
թյունից, սրիկայությունից դրոված:

Յերբ դեկուցողն ավարտեց, սկսվեց բանավեճը:
Դուրս լեկան լեքեխաները, ծնողները և միտինգ կազ-
մակերպողները: Հետեվանքը լեղավ յերկու բանաձև.
մեկը՝ մանկական, իսկ մյուսը՝ բոլոր ներկա յեղող թե
մեծահասակների և թե մանուկների կողմից.

Առաջի բանաձևում ասված ե.

«Մենք», կուլտուրական կյանք ըբնակըն-
կերության յերեխաներս խալտառակու-
թյունն ենք համարում մեր յերկրի մեծ քա-
նակով հրդեհները:

Մենք կոչ ենք անում մեր ծնողնորին
կնքել մեզ հետ պայմանագիր՝ հրդեհներին
դեմ պայքարն ուժեղացնելու և բոլոր հա-
կահրդեհային միջոցառումները կիսուելու

համար, պայմանագրերի մեջ ճիշտ կմատնանք զվե՛ն գլխավոր միջոցառումները, իսկ մե՛նք մեր կողմից պարտավորվում ենք լինել հրդեհաշեջներին բարեկամներն ու ոգնականները և մեր ուժերի ներածին չափ թուլլ չտալ հրդեհ առաջանալուն, խստիվ կատարելով ա՛յն, ինչ ասում են մեր ընկեր-հրդեհաշեջները»:

Յերկրորդ բանաձևում ասված է.

«կոչվող աշխատողներն կյանք բնակչության կերու-թյան ամբողջ բնակչութ՛ւնն աշտորվա-նից պարտավորվում է կիրառել հակահրդեհա՛յին անվտանգութ՛յան միջոցառում-ները և վերջիններիս ոգտին մղել լա՛յն պրոպագանդա»:

Բնակչության վարչութ՛ւնն ընտրում է իր կազմից հրդեհա՛յին յեռյակ՝ «պատանի հրդեհաշեջներին խմբակի» հետ միասին շարունակ հսկելու տան հակահրդեհա՛յին դրութ՛յան մասին:

Ամբողջ տանը կախել պլակատներ՝ հակահրդեհա՛յին կանխիչ միջոցներով:

Վճի մի հրդեհ մեր տանը՝ կրակի հետ ա՛նզգուշ վե՛րաբերվելուց»:

ՏԱԼ ՊԱՏԱՆԻ ՀՐԴԵՀԱՇԵՋՆԵՐԻ ՏԱՍՆՅԱԿ ՆՈՐ ԽՄԲԱԿՆԵՐ

Մանուկների հետ տարվող հակահրդեհա՛յին աշխատանքը մեծ հաջողութ՛ւն ունի, վոր կարելի չե տես-

նել թեկուզ հենց Պուշկինյան ռալոնի (Մոսկվայի մարզ) փողձից, վերջերս այդ ռալոնում տեղի չեր ունեցել պիոներների մեծ հավաք։

Հավաքի որը բացվեց պիոներներին հրդեհային ցուցահանդեսը։ Պիոներները մեծ հետաքրքրությամբ ելին դիտում ցուցահանդեսում ցուցադրված հակահրդեհային գործիքները, հակահրդեհային պրոպագանդի բաժինը, գրականության վիտրինան, քիմիական հրաշխիժան բաժինը, «ելեկտրականությունը հրդեհների դեմ մղողած պայքարում» բաժինը և այլն։ Յերեխաներն արդեն չէին բավականանում լոկ եքսպոնատների (ցուցադրած իրերի) դիտումով, այլ ձգտում էին խորացնել ու ճշտել իրենց գիտելիքները, տասնյակ բազմազան հարցեր տալով ակտիվ գտնվող հրդեհային կոնսուլտացիային։

Պիոներների Պուշկինյան համառոտական հավաքը վողջունեց հրդեհային պահպանության հավաքական մարտական պատվիրակությանը։ Փողային ազդանշանների ու յերաժշտակտն խմբի նվագի տակ՝ հրդեհաշիջների պատվիրակությանը, վոր ներկայացել էր մարտական լիակատար համազգեստով, միաբերան վողջունեցին պատանիները։

Վորոտնդոստ ծափերի տակ պատվիրակությունը հավաքին հաղորդեց հրշիջների բոցավառ վողջունը և հրապարակվեց հետևյալ հրահանգը.

1. մեր ռալոնի ըստը պիոներները պետք է մտնեն հակահրդեհային արշավի մեջ և սոցիալիստական մրցության կանչեն մյուս ռալոններին՝ արշավի ամենից հաջող կատարման համար։

2. բոլոր պիոններ-ջոկատներում, դպրոցներում, մանկատներում և այլն կազմակերպել «հրդեհաշիջների խմբակներ».

3. այն վարչերում, վորտեղ կան կամավորական հրդեհաշիջ դրուժինաներ, ստեղծել նրանց կից պատանի հրդեհաշիջների ջոկատներ.

4. նախահրդեհային պրոպագանդ մղել բոլոր մանուկների ու մեծահասակների մեջ, աշխատելով, վոր խստիվ պահպանվեն հակահրդեհային կանոնները, խնամքով վարվեն կրակի հետ, ապահովեն ջրով՝ հրդեհի դեպքի համար և կոլխոզներում ու սովխոզներում կազմակերպեն մանկամսուրներ, մանավանդ դաշտային աշխատանքների ժամանակ» (ձայներ՝ «ճիշտ ե»):

5. բոլոր պիոններ-ջոկատներում, դպրոցներում, մանկատներում, աղումքներում, կարմիր անկյուններում, խրճիթընթերցարաններում և այլն կազմակերպել «հակահրդեհային անկյուններ և հրդեհային գրադարաններ»:

Պատվիրակութունը հավաքի հատուկ ուշադրութունն և հրավիրում յերեխաների հանցանքով առաջացող հրդեհների աճող քանակի մրա:

Պիոններները, — ասում են հրահանգը, — պետք է վերջ տան դրան: Նրանք պարտավոր են ամենուրեք հիշեցնել հրդեհի վտանգի մասին, այն հրկիզումների մասին, վոր

կատարում են դասակարգային թշնամի-
նեւք՝ հրդեհային պաշտպանության ամ-
բասցման անհրաժեշտության մասին»:

«Ծափահարություններ»

— «Մենք կոչ ենք անում ձեզ, մեր պա-
տանի ընկերներ, յեւելահակահրդեհային
ճակատը, լինել հրդեհներին դեմ հոսալի
պաշտպանութուն և նրանց դեմ պայքա-
րի կազմակերպչներ ու պրոպագանդիստ-
ներ»:

Ծափահարություններ. բացականչություններ՝ «կի-
նենք» «կդառնանք»:

— «Պատանի պիտեններ, յեղեք հրդեհա-
յին պաշտպանության ամբասցման առա-
ջամարտիկները, յեղեք հակահրդեհային
ճակատի ակտիվ մարտիկները:

— «Պատանի լինինցիներ, հրդեհներին
դեմ պայքարի միշտ յեղեք պատրաստ»:

— «Մենք միշտ պատրաստ ենք», Յեւ բարձրա-
կանչ «ուռան» յեղավ հրդեհաշիջների կոչի պատաս-
խանը: Պիտենները բռն ուժացիա սարքերին հրդե-
հաշիջների պատվիրակութանը:

Լսելով հրահանգը՝ հավաքը հանդիսավոր խոստում
տվեց, կատարել այն ամենը, ինչ հրդեհային պաշտ-
պանությունը կոչ է անում պիտեններին:

— Մենք արդեն իսկ կատարում ենք հրդեհաշիջնե-
րի հրամանը, հաջորդաբար ենք ուսուցում «պատանի
հրդեհաշիջների» առաջին խմբակի ներկայացուցիչները,

վոր կազմակերպված ելին Կլազմա գյուղում, Նրանք զեկուցեցին հավաքին:

— Պատանի հրդեհաշնչների խմբակը կազմակերպում ե հակահրդեհային գրքուկների ընթերցումներ, վարում ե պրոպագանդիստական աշխատանք, ոգնում ե ռալոնական հրդեհային տեսչին, պայքար ե սկսել հրդեհային ջրամատակարարման համար, գրոհ ե սկսել թափթփած ծղոտների դեմ:

— Կեցցե Կլազմայի պիոներների «Պատանի հրդեհաշնչների խմբակը», տալ «Պատանի հրդեհների տասնյակ նոր խմբակներ» կոլխոզներին, գյուղերին, գործարաններին, — պատասխանեց հավաքը:

Ռալոնի հրդեհային պահպանության ղրության մասին հրդեհալին տեսչի զեկուցումից հետո հնչեց փողհարի ազդանշանը, իսկ պիոներների զորասլուները շարժվեցին ցուցի. թնդում եր պիոներների յերթական քայլերը: Զորասլուներում ծածանվում ելին ալ—կարմիր քաթաններ՝ լողունգներով:

— Յերեսաներ, միացեք հակահրդեհային արավի զորասլուներին: Պահանջում ենք հասակավորներից, խստիվ պահպանել հակահրդեհային կանոնները: — Պրիմուսը բազմաթիվ հրդեհների պատճառն ե. կորչեն պրիմուսները: — Հրդեհները հարված են հնգամյակի դեմ: — Ավտոմոբիլը հարված ե հրդեհների դեմ: Մոտոպոմպը յուրաքանչյուր կոլխոզին, յուրաքանչյուր գյուղին, յուրաքանչյուր ձեռնարկության:

Կոլխոզներից յեկած պիոներները կրում ելին ալ—պիսի պլակատներ:

— Հիշեցեք ծղոտաշեն գյուղի մասին: — Հրակա-

յուն շինարարութեանը յեղեք պատրաստ։— Կոլխոզ-
ներին տվեք հակահրդեհային շեփութիւն։

Յուցարարները կանգ առան հրապարակում, ուր
շուտով յեկան ավտոմեքենայացված ու հեծյալ հրդե-
հաշէ խմբերը։ Սկսվեցին հրդաշէջների մանյովրները,
ցուցադրվեցին հրդեհաշէ ավտոմոբիլի աշխատանքը,
ձեռքի խողովակների աշխատանքը, կատարվեց քի-
միական հրշէջների փորձը։ Վերջում անցկացվեց
մասսայական հակահրդեհային միտինգ, իսկ լեւեկոյան
տեղի ունեցավ «հրդեհային վիկտորինա»։

Պիոներները վստահորին պատասխանում եյին
այսպիսի հարցերին։

— ԽՍՀՄ տարեկան ինչքան հրդեհ ե լինում. ի՞նչ
տարբերութիւն կա պրոֆեսիոնալ և կամավորական
հրդեհաշէջների խմբերի մեջ. ինչպէս ե կառուցված
ավտո-շրհանը, ինչպէս պետք ե անի պատանի հրդե-
հաշէ պիոները» ի՞նչպէս պատրաստել արհեստական
ջրամբար, ի՞նչ ոգուտ են տալիս ծառերը հրդեհների
դեմ պաշտանութեան դործում։ Ի՞նչպէս կովել կուլա-
կային-հրկիզումների դեմ, ինչի՞ համար ե հրդեհաշէ
մոտոբային նավակը, ով ե հրկիզում մեր ֆարրիկները,
կոլխոզները, ինչի՞ց են առաջանում հրդեհները։

Դրանից հետո հավաքի բոլոր պատգամավորներին
բաժանվեց հակահրդեհային գրականութեան և «կորչեն
հրդեհները», թերթը ու մանուկները գնացին դիտելու
«առնկատելի հերոսներ» կինոնկարը, վոր ցույց ե տալիս
հրդեհաշէջների մարտական աշխատանքը։ Նկարը ցու-
ցադրվում եր հրդեհային տեսչի բացատրութիւններով։
Յերբ վերջացավ կինոն, հրդեհային տեսուչը հիշեցրեց

հավաքին հրդեհներ ղեմ առաջիկա պայքարի մասին և ավարտեց իր ճառը հետևալ կոչով:

— Պատանի լենինցիներ, հնգամյակը կրակից պաշտպանելու, հրդեհների ղեմ պայքարելու յեղեք պատրաստ:

— Մենք միշտ պատրաստ ենք, — խմբով պատասխանեց հավաքը և այդ պատասխանը ծածկվեց թմրուկների թնդուկով, փողերի հնչյուններով, ուռաներով ու բուռն ծափահարություններով:

Պիոներների այդ գողումը բանվոր հրդեհաշենների հետ յերաշխիք և այն բանի, վոր հակահրդեհային այն պատրաստությունը, վոր ստացան պիոներները հավաքում, ապարդյուն չի անցնի և յիրկար ժամանակ կմնա նրանց հիշողության մեջ:

ՊԱՇՊԱՆԵՆՔ ՀՆԳԱՄՅԱԿԸ ՀՐԴԵՀՆԵՐԻՑ

Հակահրդեհային արշավին մասնակցելու անհրաժեշտությունը, միլիոնավոր պրոլետարական յերեխաներին յերկրի հակահրդեհային պաշտպանության ներգրավելու կարևորությունն սկսել են գիտակցել իրենք՝ մանկական կոմունիստական շարժման կազմակերպությունները: Առաջին նախաձեռնությունն այդ ուղղությամբ արված և Մոսկվայի նախկին շրջանում:

Մենք չենք սխալվի, յեթե ասենք, վոր պիոներների շրջանային այդ կոնֆերանսն առաջին պիոներական կոնֆերանսն էր, վոր քննարկեց հակահրդեհային ճակատը յելնելու ուղիները: Այդ պատճառով նա չբավականացավ շրջանի աշխատանքների մասին վորոշում ընդունելով, այլ իր բանաձևվում կոչ և

անում ԽՍՀՄ պիոներական բոլոր կազմակերպություններին «Ակտիվ մասնակցություն յոյց տալ յերկրի հրդեհալին պաշտպանություն ամրացման աջակցություն»:

Այդ կոչը պետք է հասնի մանկական պրոլետարական ընտանիքի բոլոր անդամներին:

«Երջերս, — ասված է կոնֆերանսի վերոշման մեջ, — գլուղական վարչերում ավելացել է հրդեհներին թիվը: Աճում է հրդեհներին քանակը՝ կուլակալին հըրկիզումներին՝ կոլխոզներում, սովխոզներում ու գյուղերում: Քաղաքներում սպիտակ գվարդիական վնասարարները հրկիզում են մեր ֆաբրիկաներն ու գործարանները»:

Պիոներական կազմակերպությունները պետք է ամենաակտիվ մասնակցություն ցույց տան հակահրդեհալին արշավում, հրդեհներին վտանգի դեմ մղվելիք պայքարում և հրդեհալին պաշտպանություն ամրացման գործում:

Մայիսի 25-ից մինչև հունիսի 25-ը «հակահրդեհալին միամսյակը» անցկացնելու կապակցությամբ կոնֆերանսը վորոշեց, Վոր

«Բոլոր պիոներական կազմակերպությունները պետք է կապվեն ռաջգործ կոմիտեներին՝ «հակահրդեհալին միամսյակ» անցկացնելու ռաջոնական շտաբներին հետ: Միամսյակն» ավարտելուց հետո, պետք է մշտական կապ հաստատվի պիոներական կազմակերպությունների և ռաջոնական հրդե

հայրն-տեսուչների ու տեղական կամավորական հրդեհաշիջ կազմակերպչականներին հետ:

Պիոներական բոլոր կազմակերպչականներում պետք է ստեղծվեն «հրդեհային պաշտպանութիւն» աջակցութեան խմբակներ, կամ «հրդեհաշիջներին բարեկամներին խմբակներ», վորոնք ներգրավելով իրենց կազմի մեջ առավելագույն թվով պիոներներին, պետք է ծանոթանան տեղական հրդեհային պահպանութեան դրութեանը, լինեն հակահրդեհային միջոցառումների տարածողները և հակահրդեհային պրոպագանդ մղեն մանուկների և մեծահասակների մեջ:

Պիոներական կազմակերպչականները պետք է նույնպես լինեն նախաձեռնողներ՝ տեղական կամավորական հրդեհաշիջ դրոժիշաններին կից պատանի հրդեհաշիջներին ջոկատներ կազմակերպելու մեջ: Այնտեղ, վորտեղ այդպիսի ջոկատներ ստեղծված են, պիոներները պետք է լինեն նրանց առաջավոր մասնակցողները:

Պիոներական կազմակերպչականները ճամբարներում պետք է կապվեն դպրոցական կամավորական հրդեհաշիջ դրոժիշաններին հետ, նրանց հետ միատեղ պարապմունքներ ու մանյովրաներ ունենան հրդեհաշիջման գործից, ուսումնասիրեն հրդեհաշիջման տեխնիկան ու տակտիկան և

կիրառեն հրդեհհաների կանխիչ միջոցները։
Հատուկ ուշադրություն պետք են վերել մասնուկներին մեջ մղած հակահրդեհային պրոպագանդան։ Մասնուկները հաճախ լինում են հրդեհհաների պատճառը, ահամա հրդեհիչներ։ Հարկավոր են բացատրական տշխատանք տանել մասնուկներին մեջ՝ կրակի հետ ափսոսելի և չարաճճի վերաբերմունքի կորստաբեր հետվանքի մասին։

Յուրաքանչյուր պիտոներ պետք են դրադետ լինի հրդեհհանային տեսակետից։

Յուրաքանչյուր պիտոներ պետք են մասնակցի հրդեհհանային ճակատի հարձակմանը։

Կոնֆերանսը խնդրեց «Պիտոներակալա Պրավդա» թերթի խմբագրությանը՝ կամպանիա սկսել Խ.Ս.Հ.Մ. պիտոներական կազմակերպությունների կողմից լերկրի հրդեհային պաշտպանության ամրացմանը մասնակցելու համար։ Կոնֆերանսը դիմեց պատանի պիտոներների Մոսկվայի բյուրոյին, խնդրելով տալ Մոսկվայի մարզի պիտոներական կազմակերպություններին ցուցումներ այն մասին, վոր խնդրաժեշտ են պիտոներների մասնակցությունը հակահրդեհային արշավում։

Կոնֆերանսը կոչ արեց Խ.Ս.Հ.Մ. բոլոր պիտոներական կազմակերպություններին՝ ախտիվ մասնակցություն ցույց տալ լերկրի հրդեհային պաշտպանության ամրացման աջակցությանը, հակահրդեհային մասսայական պրոպագանդին՝ թե մանուկներին և թե մեծահասակների մեջ և ոգնել կոլխոզներին ու գյուղերին, վորտեղ պետք են ստեղծվի մարտահակ հրդեհ-

հային պաշտպանութիւնն: Կոնֆերանսը համաստիաց-
րեց հրդեհային պաշտպանության Վարչութիւնը, վոր
պիոններական կազմակերպութիւնները կելնեն հակա-
հրդեհային արշավի, պայքար կմղեն հրդեհների դեմ,
վորոնք արգելակ են հանդիսանում յերկրի սոցիալիս-
տական շինարարութեանը և ձախողում են ինդուստ-
րացումն ու կոլեկտիվացումը:

ՈՎ ԱՇԽԱՏՈՒՄ Ե ՀՆԳԱՄՅԱԿԻ ՀԱՄԱՐ, ՆԱ ԴԵՄ Ե ՀՐԴԵՀՆԵՐԻՆ

Պետք ե հուսալ, վոր և՛ պիոններական կազմակերպու-
թիւնները, և՛ ամբողջ դպրոցական հասարակայնու-
թիւնը ջերմորեն կարձագանգեն պիոններական այդ կոն-
ֆերանսի կոչին, վորն իրոք պիոններ ե հանդիսացել
նոր գործում, այն ե՝ հրդեհների դեմ մղվելիք կռիւմ:

Պիոններների ու դպրոցական աշակերտութեան ծա-
նոթացումը հրդեհային տեխնիկային, մանուկների
հրդեհային լուսավորութիւնը կտա չտեսնված արդիւնք-
ներ: Տասնյակ ու հարյուրավոր մանուկներ՝ սոցիա-
լիզմի յերկրի ապագա քաղաքացիներ, հետաքրքրվե-
լով հրդեհային տեխնիկայով, կգան հրդեհային տեխ-
նիկումներն ու ԲՏՈՒՀ-երը (բարձրագույն տեխնիկական
ուսումնական հիմնարկներ) իսկ հազարավոր ապագա
բանվորներ, ճարտարապետներ, դրուղատնտեսներ
բժիշկներ, արհեստավորներ ու մանկավարժներ ման-
կական հասակից կիմանան հրդեհների դեմ պայքարելու
տեխնիկական ու պրոֆիլակտիկ (կանխիչ) միջոցնե-
րն:

Անհրաժեշտ ե այդ գործը դնել խիստ գլխական-

դաստիարակչական հիմքերի վրա և աշխատել, վեր մեր
փոխորդի հրդեհային տեխնիկական լուսավորութունը
մտնի արտադրական-տեխնիկական արշավի խնդիրնե-
րի մեջ:

«Յաբրիկին ու դործարանին կից տեխ-
նիկական ջոկատն ու դպրոցը, — ասում են
իրենց դիմումի մեջ Ժ. Տ. Գ. Խ, Հ. Ա. Մ. Կ. Խ, Հ. Ռ. Ա. -
Ժ. ոչ կոմատը, Համլիկյեմի կենտկոմը և
մասնական կոմունիստական կազմակերպու-
թյան կենտրոնական բյուրոն, — ռաջոնը,
պիոներական կազմակերպությունն ու
Միության ամբողջ մասնական կոմունիս-
տական կազմակերպությունը պետք եղառ-
նան արդյունաբերական-տնտեսական
կյանքի աշխարհի և որդանական մասնակ-
ցողները »:

Հակահրդեհային ճակատը վերջին տեղը չի գրավում
մեր ժողովրդական տնտեսության կյանքում: Ընդհա-
նուր տեխնիկական հետազոտություն, անկուտուրա-
կանություն, ալկոհոլիզմի ու ճանապարհների բացա-
կայություն հետ միասին, ցարիզմը մեզ ժառանգություն
ե թողել նաև հրդեհներից քայքայումը: Վերածելով
մեր յերկիրը սոցիալիստական պայծառ ու առողջ
յերկրի, մենք չենք կարող մեր ճանապարհին հանդու-
րժել անդրադետ ու անկուտուրական Ռուսաստանի
ժառանգությունը՝ հրդեհների համաճարակը:

Սորհրդային ամբողջ մանկությունը պետք է լսի
հրդեհաշեջների կոչը՝

— կազմակերպվեցեք հրդեհներին դեմ
պայքարելու համար:

ԳԱԱ Հիմնարար Գիտ. Գրադ.

FL0039180

— Այլեւի մեծ ուշադրութիւն մա-
հրդեհահին շարժմանը .

— Արշավի ինքնել հրդեհային բարեկե-
ցության ու հրակայուն սոցիալիստական
շինարարության համար :

— Ով աշխատում է հնգամյակի համար,
նա դեմ է հրդեհներին :

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Եջ

Մոբիլիզացիայի յինթարկենք մանկական աղ- տիվութիւնը	3
Յերեխաները մեր ոգնականներն են	7
Հրդեհային վտանգի նշանարարները	10
Վերացնենք հրդեհային անգործիտութիւնը	13
Հրձիգ յերեխաները	18
Հակահրդեհային արշավը դեպի գյուղ	19
Վսչ մի հրդեհ մեր տանը	22
Տալ «Պատանի հրդեհաշեջների տառնակ խում- բակներ	24
Պահպանենք հնգամյակը հրդեհներէջ	30
Ով աշխատում է հնգամյակի համար, նա դեմ է հրդեհներին	34

Դ. Ե. Ս. ՄԱՐԻ
A. 1933 Կ.

